

Published in **Florentin Smarandache și seducția polimorfismului. Analize, interpretări, cronici, articole, note și recenzii**, pp. 372-379. Editori: Al. Florin Țene, Andrușa R. Vătuțiu. Sibiu: Agora, 2017; 843 pages. ISBN 9781599735023.
Also published in Adrian Lesenciuc: *Abordări teoretice cu privire la cultura postmodernă*, 2003, pp. 135-138.

Adrian Lesenciuc
Poezia paradoxistă

Matematicianul Florentin Smarandache a înființat în anii '80 o mișcare literară în zona tulbure de interferență a artelor cu științele exacte – Mișcare Literară care a făcut înconjurul mapamondului. Enumăr: teza fundamentală: „*Orice lucru/fenomen/idee are un înțeles și un non-înțeles în armonie contradictorie*”, deviză: „*Totul este posibil, chiar și imposibil*”, dezvoltare ulterioară: „să generalizeze literatura în spații științifice (Lobacevsky, Riemann, Banach, etc.), spații n-dimensionale și chiar infinit dimensionale”. Așadar, autorul își dorește o literatură dinamică, contradictorie, dar nu exclusivistă prin care să îmblânzească teritoriile văzute nu demult ca fiind aride: teritoriile spațiului științific.

În „Nonpoems”, colajul, blancul, bruionul, schița, fotografia, grafemul și înșiruirea de grafeme se deschid o lume cvasinecunoscută, o pădure virgină, plină de hățișuri, plină de neprevăzut.

În singurătatea exprimării/exploatării, autorul inventează o limbă suport în care definește reprezentările mentale.

Ce poate fi paradoxal dacă nu acordarea posibilității infinite de exprimare a limbii prin propriile „goluri”? Limba, văzută ca sistem de potențialități, de valori virtuale, se opune discursului, adică folosirii ei în situații concrete; de aceea, „afișarea” capacității multiple de potențare a valorilor respective, umplerea golurilor cu conținut, este paradoxală prin abordarea simultană a n paliere de exprimare. Florentin Smarandache „enumeră”: poeme alcătuite numai din consoane, poeme vocalice, amestec de litere și cifre, poeme pe verticală, poeme în limbajul cod-mașină, înșiruire de zero-uri (mai degrabă, „poze” ale refrenului: strofa clasică sau cântul din epopee), poeme matematice, etc.

Impropriu zis enumerare, câtă vreme aceste poeme sunt scrise într-o limbă specifică, Pirissanorench, (*language spoken in the South-West of the United States by a single person*, limbă vorbită de o singură persoană în sud-vestul Statelor Unite).

Pirissanorench, în forma grafică pe care o cunoaștem, nu este o limbă ci transpunerea ei în unități lingvistice: grafeme în acest caz, fără ca lectorul să poată accepta conștient „cuvântul scris”. Blancurile dintre două șiruri de grafeme nu reprezintă spațierea obligatorie dintre două cuvinte. Și asta pentru că limba, în înțele

comun reprezintă acea zonă amorfă care intervine între expresia sonoră și conținutul noțional. Cititorul ar trebuie să poată ajunge cel puțin la un conținut noțional, cu sau fără indicatori grafemici de pe pagina de hârtie.

În maniera paradoxistă, non-poezia, non-literatura nu sunt negațiile statice ale unor stări de fapt. O masă enormă de unități lexicale, însoțită de câmpul pe care îl propagă, se manifestă continuu, este dinamică și contradictorie totodată. Este vorba despre „zonă” (în referire spațio-temporală) în care materia literară se manifestă prin substanță (text scris) și câmp (potențial de producere literară), o zonă fluctuantă în care, vrând-nevrând, literatura (în înțelesul comun pentru creier 3D, adică substanța literaturii) poate fi înlocuită de câmpul literar (a nu se înțelege trimerile la câmpul discursiv). La nivel subcuantic, de pildă, legea suprasimetriei afirmă că particulele generatoare de câmp se poate transforma în particule care descriu câmpul și invers, adică, potențial, câmpul se poate transforma în substanță, substanța în câmp. În același fel stau lucrurile și cu „materia” literară, literatura propriu-zisă: non-literatura lui Smarandache este câmpul (potențial de producere literară) acceptat / acceptând substanța (textul), într-o continuă mișcare, într-o continuă transformare (este yin-ul din îngemănarea yin-

yang, yin-ul uitat, renegat de secolele modernității). Non-literatura admite stările intermediare de literatură, între text – maxima exagerare, preponderența yang, a se vedea încercările de excludere venite din partea textualiștilor – și non-cuvinte (sau necuvinte, ținând cont de exprimarea stănesciană), starea de literatură dinafara literaturii. Non-literatura nu admite excluziune: este o literatură democratică, permițând deopotrivă acceptul și negarea, iar dacă o raportăm la situații concrete de comunicare, presupune punerea accentului, indiferent de autor, pe actele locuționare (prin care se realizează transmiterea unor semnificații) și/sau pe cele ilocuționare (constând în exprimarea unor intenții comunicative).

Ce ar putea să comunice Florentin Smarandache în Pirissanorench? Să admitem că înșiruirea de grafeme reprezintă urmele energetice în spațiul hârtiei, ale unui câmp literar vast: așadar, intersecția cu planul traiectoriilor ipotetice (familii de funcții) ale unei literaturi dinamice, n-dimensionale. Și să mai presupunem că suntem flatanzi și nu putem accede la structurile n-dimensionale (cum este poezia), care pot interveni în activitățile noastre cotidiene. Ne rămâne, în intetio-lectoris (ca și caz particular al intentio operis) să descoperim posibilele semnificații, să descoperim

conținut noțional în aceste index-uri (în înțelesul pe care l-a dat Ch. S. Peirce). Poemul vocalic este cel mai apropiat spațiului românesc. Lectorul îl poate percepe ca pe o doină, ca pe un hăulit oltenesc. Bogate în vocale, cuvintele românești lasă deschisă această poartă a interpretării; putem considera existența unor traiectorii cvasi-tanțiale ale poemului cu planul textului și în acest caz numărul de indexuri este ridicat, efortul de imagine este mai mic. Să vedem poemul: „Oooeiii”: „Oeiiiioao ejoaoe!/ Eioaioeieea olee;/ uui uiou eai ioe/ uueio ooo e a-eo/ oiuiuoiu./ Aaaio ai uoi aaaa o uie/ eeiou aaa euie/ io uui?!!/ a / o / iiiiiiiiiiiiiiiiii/ uuuuuuuiiiiiiiiiieeeeeeeee/aaaaooooo” . Dincolo de înșiruirea de vocalică, necuvintele descriu zăvoiul, vâlceaua. Puțin mai departe, infinitul brâncușian și o lume paradoxală care împlătește infinitul în colacul de bun venit. Bogăția onomatopeelor românești deschide și ea poarta spre poem.

Să luăm un alt exemplu, un poem format din consoane: „Rttgjkmb”: "sdf ffgght plkr. Xvnbvnnmmm/ dfghijklq dfgqwert !!" (...). Prima impresie este al transcrierii cu caractere latine a unei scrieri din Egiptul antic (chiar dacă efortul înțelegerii este echivalent cu cel al descifrării cuneiformelor akkadiene după urmele

acelor de brad lăsate pe pământul moale). Mai departe, întâlnim tentativele similare oulipiene: „L'unique sonnet de treize verses et pourquoi?” – François Le Lionnais:

„Mais, il est parmi tous un mot imprononçable
Sous un perler rugueux son sens est délectable
C'est le mot: oulichnblkrtsrflnns
J'eus tort à lui pour le sonnet
Car je ne trouve pas de rime àrflnns.”

Este simplu de înțeles că inițiatorul mișcării oulipiene recurge la extragerea de vocale din propriu nume: Fr. L(e) L(io)nn(ai)s. în plus, „ciudățenia” formată din consoane rimează cu „sonnet”. În *intentio lectoris*, probabil consoanele au curs fără noimă, ca înșiruire mentală (copii obișnuiesc, de pildă, să „recite” alfabetul, să grupeze literele pe calupuri care să permită rostirea lui asemenea unei poezii: „abîcîdîefîgî/ hașîjîkalîmînî/ opîqi-urîșîtî/ țîuvîcsygrecef”).

Un alfabet amestecat, lipsit de valențele vocalelor atât de puține, ca varietate – este și „Rtfgjkmnb” numai că înșiruirea de consoane este capabilă să suporte intruziunea unităților lingvistice pentru a descrie în tridimensional, poeme cu conținut noțional (the reader can imagine anything – cititorul poate să-și imagineze orice, notează autorul).

Să revenim la limbă: Pirissanorench. Bogăția unei limbi nu constă în bogăția expresiei sonore sau în bogăția conținutului noțional. Limba chineză este săracă atâta timp cât, pe de o parte, pentru scriitură și oralitate se folosește același termen și atâta vreme cât, pe de alta, noțiunea de libertate a apărut în secolul trecut. Bogăția limbii constă în diversitatea la latențe, de goluri care pot fi potențate prin cuvinte. „Sdf” poate deveni cuvânt: momentan este o înșiruire de grafeme fără sens în limbile stabilite ca și convenție între un număr oarecare de reprezentanți. Dar acest poate însemna ceva (prin adăugire) doar în cazul în care lectorul este capabil să atribuie surplusul de litere și surplusul de sens. Prin lectorii textelor în Pirissanorench, această limbă poate deveni mai bogată decât limbile stabilite prin convenție (care își reduc latențele la convenționalul necesar). Logica și/și pe care o imprimă această literatură/ non-literatura admite deopotrivă disponibilitatea și lipsa de disponibilitate și apropie limba literară de spațiile interzise până deunăzi: Florentin Smarandache reușește să se apropie de limba cea mai bogată în latențe (goluri ce urmează a fi umplute de cuvinte), de limba literară pură, limba lipsită de semnificat.

Pentru că non-literatura paradoxistă admite (și promovează) inenarabilul – starea de dincolo de cuvinte - care dă sens cuvintelor însele, încărcându-le cu conotații, rupându-le (în puținătatea lor numerică) de alveola, de golul, de latența denotativă și umplând cu ele mereu și mereu noi goluri.

Limita bunului simț oprește forțarea metaforei (dincolo de limita admisă de elasticitate a sa), dar permite conceperea a noi structuri reprezentationale (nici autorul nu știe care sunt acestea, astfel încât își poate permite să recurgă la înșiruri de cifre, litere, semne diacritice sau formule matematice, pentru a alege potențiale reprezentări grafice pentru latențele neacoperite, nu numai din tridimensional).